

Nr 46.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående reglering av vissa tjänste- och familjepensioner m. m. jämte i ämnet väckta motioner.

I en den 9 maj 1947 dagtecknad proposition nr 283, som hänvisats till bankoutskottets förberedande handläggning, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att i huvudsaklig överensstämmelse med vad i propositionen förordats meddela bestämmelser angående omreglering av vissa tjänste- och familjepensioner m. m.,

dels ock å driftbudgeten för budgetåret 1947/48 såsom *förslagsanslag* anvisa

under tolfte huvudtiteln:

till *Reglering av tjänste- och familjepensioner vid det statliga pensionsväsendet m. m.* 24 500 000 kronor;

till *Reglering av tjänste- och familjepensioner vid det statsunderstödda pensionsväsendet m. m.* 24 000 000 kronor;

under fjortonde huvudtiteln:

till *Pensioner åt f. d. befattningshavare m. fl.* 140 000 kronor;

till *Pensioner åt efterlevande till befattningshavare* 40 000 kronor.

I statsverkspropositionen hade ifrågavarande anslag under tolfte huvudtiteln, punkterna 11 och 17, beräknats till respektive 17 miljoner kronor och 21 miljoner kronor samt anslagen under fjortonde huvudtiteln, punkterna 26 och 27, upptagits med respektive 103 000 kronor och 30 000 kronor, varjämte ett särskilt anslag å 18 000 kronor beräknats till kristillägg, punkten 31. Sistnämnda anslag skulle alltså bortfalla.

I samband med förevarande proposition har utskottet till behandling förehäft följande motioner, nämligen:

I: 198 av herr *Wagnsson* jämte nio av första kammarens övriga ledamöter och II: 238 av herr *Holmström* jämte elva av andra kammarens övriga ledamöter, i vilka likalydande motioner hemställts, »att riksdagen måtte medgiva dels att tillfälligt pensionstillägg under budgetåret 1946/47, dels ock eventuellt att provisoriskt pensionstillägg under budgetåret 1947/48 må i huvudsaklig överensstämmelse med i motionerna föreslagna grunder utgå till f. d. befattningshavare, vilka åtnjuta pension å sådan tjänst, vilkens innehavare enligt bestämmelserna i kungl. kung. den 28 juni 1946 nr 356 erhåller provisoriskt lönetillägg under budgetåret 1946/47»;

Bihang till riksdagens protokoll 1947. 8 saml. Nr 46.

I: 202 av friherre *Beck-Friis* och II: 166 av herr *Staxäng*, i vilka likalydande motioner hemställts, att riksdagen måtte vidtaga åtgärder i syfte att bereda hushållningssällskapens förutvarande pensionsberättigade befattningshavare skälig pensionsförbättring;

I: 340 av herrar *Åman* och *Wagnsson* samt II: 501 av fru *Svedberg*, i vilka likalydande motioner hemställts, »att riksdagen måtte uppdraga åt Kungl. Maj:t att vidtaga även en sådan omreglering av pensionerna till kvinnliga befattningshavare, att dessa beräknas som om rätt till uppflyttning i vederbörande lönegrads högsta löneklass förelegat»;

I: 149 av herr *Johanson, Karl*, jämte två av första kammarens övriga ledamöter och II: 241 av herr *Holmström* jämte sju av andra kammarens övriga ledamöter, i vilka likalydande motioner hemställts, »att riksdagen måtte besluta, dels att för lots, lotsförman och överlots samt för lokeldare och lokförare, som avgått med tjänstepension före den 1 juli 1939, skola tillämpas de tjänstepensionsunderlag, som svara mot de lönegrader, som enligt bestämmelserna i 35 § och 36 § av allmänna tjänstepensionsreglementet skola gälla för motsvarande befattningshavare; dels ock att bestämmelserna i 23 § och 24 § i allmänna familjepensionsreglementet i tillämpliga delar skola gälla beträffande efterlevande till här ifrågasvarande personal»;

I: 199 av herr *Wagnsson* jämte tio av första kammarens övriga ledamöter och II: 240 av herr *Holmström* jämte elva av andra kammarens övriga ledamöter, i vilka likalydande motioner hemställts, »att riksdagen må bemyndiga Kungl. Maj:t vidtaga åtgärder i syfte att de av staten övertagna enskilda järnvägarnas pensionärer och efterlevande till f. d. beställningshavare vid sådana järnvägar må erhålla förhöjda pensionsförmåner i sådan omfattning, att deras pensioner i princip bli likställda med tjänste- och familjepensioner vid statens järnvägar»;

I: 341 av herr *Hage*, i vilken motion hemställts, »att riksdagen vid behandlingen av propositionen nr 283 måtte vidtaga en sådan ändring i regeringsförslaget, exempelvis genom att för här nämnda pensionstagare något minska det föreslagna avdragsbeloppet 792 kronor eller för dessa fastställa en viss stoppgräns för avdraget, så att beslutet — i vad det gäller här nämnda pensionärer, vilka vid författningens ikraftträdande redan äro pensionerade — icke kommer att innebära, att den folkpension, som erhållits genom 1946 års riksdagsbeslut, till någon del tages tillbaka genom det beslut, som nu fattas»; samt

I: 200 av herr *Wagnsson* jämte åtta av första kammarens övriga ledamöter och II: 239 av herr *Holmström* jämte tio av andra kammarens övriga ledamöter, i vilka likalydande motioner hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla, att även frågan om en centralisering av utbetalningen av de utav statsmedel utgående pensionerna må beaktas vid den allmänna översyn av gällande pensionsbestämmelser, varom 1945 års riksdag anhållit.

Motionerna I: 340 och II: 501, likalydande, samt I: 341 ha väckts i anledning av förevarande proposition nr 283; övriga motioner väcktes vid riksdagens början.

Beträffande motiveringen för de i motionerna väckta förslagen får utskottet hänvisa till motionerna.

Genom de åren 1943, 1944 och 1946 genomförda regleringarna av äldre och nyare pensioner ha dessa förbättrats i sådan omfattning, att skillnaden i pensionsnivåerna för dessa pensioner å ena sidan och de enligt 1941 års allmänna tjänste- och familjepensionsreglementen utgående s. k. nyaste pensionerna å andra sidan helt eller delvis utjämnats. Helt har utjämning skett beträffande samtliga nyare pensioner under lönegrad A 13 och beträffande flertalet äldre pensioner i dessa lägre lönelägen. Även där utjämningen endast skett till viss del, har förhöjningen dock varit av sådan storlek, att den inneburit en reell och beaktansvärd förhöjning av de utgående pensionsförmånerna.

Med anledning av den förestående löne- och pensionsregleringen den 1 juli 1947 för flertalet befattningshavare i statens tjänst samt för vissa anställningshavare inom det kommunala undervisningsväsendet m. m. har utredning verkställts inom finansdepartementet angående förutsättningarna för en omreglering i anslutning härtill av samtliga nu utgående tjänste- och familjepensioner, som grundats i anställningar inom verksamhetsområden, som beröras av de nya löne- och pensionsregleringarna. I den departementspromemoria, i vilken utredningsresultatet sammanfattats, har på anförda skäl förordats, att samtliga utgående pensioner — äldre, nyare och nyaste — i princip omregleras till de belopp, som skulle utgå med tillämpning av de från och med den 1 juli 1947 gällande pensionsgrunderna, samt att tjänstepensionerna efter det pensionstagarna uppnått 67 års ålder — dock tidigast sedan nya folkpensioneringsbestämmelserna den 1 januari 1948 trätt i kraft — nedsättas med belopp, svarande mot en folkpension av ett till 792 kronor för år jämkat belopp.

Beträffande *pensionsregleringens omfattning* föreslås i propositionen, att regleringen bör omfatta allmänt taget alla pensionerade f. d. statliga befattningshavare och arbetare ävensom sådana pensionstagare, vilka i pensions-tekniskt hänseende äro att jämställa med dessa, nämligen vissa f. d. folk- och småskollärare, f. d. lärare vid högre kommunala skolor samt f. d. befattningshavare vid skogsvårdsstyrelserna och vid hushållningssällskapen. Omreglering skulle även ske av pensioner, som utbetalas av statens pensionsanstalt och som grundats i befattning inom numera förstatligt verksamhetsområde, ävensom av uppskjutna livräntor, vilka avlöst enligt kungl. brev den 30 november 1945 utgående ersättningar till viss övertalig personal vid tvätt- och reparations-tjänsten vid försvarsväsendet. Därjämte föreslås, att de pensioner, vilka utgå till vissa f. d. icke statliga anställningshavare och

å vilka beräknas dyrtidshjälp, skola bli föremål för reglering. Förbättringen av dessa pensioner skulle dock icke ske enligt de i övrigt förordade grunderna. Familjepensionsregleringen skulle givas en mot tjänstepensionsregleringen svarande omfattning. I enlighet med den sålunda givna begränsningen komme i det följande redovisade tjänstepensionstagare samt i förekommande fall däremot svarande familjepensionstagare icke att omfattas av regleringen:

a) f. d. innehavare av icke statliga befattningar med pensionsrätt i statens pensionsanstalt utom lärare vid folk- och småskolor, vissa lärare vid högre kommunala skolor, vissa lärare vid statsunderstödda sinnesslöskolor, ordinarie befattningshavare vid skogsvårdsstyrelserna och vissa befattningshavare vid hushållningssällskapen;

b) personal i försvarsväsendets reserver;

c) f. d. anställningshavare, som åtnjuta uppskjutna pensioner från statens pensionsanstalt, utom f. d. lärare, vilka avgått på grund av befattningens indragning;

d) indelt manskap;

e) överåriga döttrar m. fl.

Beträffande frågan om den *lönegrad*, efter vilken den omreglerade pensionen skall bestämmas, anföres i propositionen bland annat att i likhet med vad som tillämpats vid de tidigare pensionsregleringarna det torde böra ankomma på vederbörande pensionsberäknande myndigheter att bestämma lönegraden samt att i tveksamma fall hänskjuta frågan till Kungl. Maj:t för avgörande. Pensionerna till extra ordinarie tjänstemän och arbetare förutsättas omreglerade efter de underlag, som från och med den 1 juli 1947 komma att bli gällande för dessa anställningshavargrupper. För de kvinnliga tjänstemän, vilkas pensionsunderlag bestämts efter pensionsunderlagen för män i närmast lägre lönegrad, skulle sistnämnda lönegrad tillämpas.

I vissa fall skulle pensionsförbättringen beräknas efter särskilda grunder:

Med avseende å *avkortade pensioner* föreslås, att dessa i likhet med vad i princip gällt vid 1943—1946 års regleringar omregleras med iakttagande av att pensionens avkortningsgrad bibehålles.

Beträffande de till f. d. *beställningshavare å övergångsstat* utgående pensionerna förordas, att dessa omräknas till samma belopp, som skola gälla för beställningshavare på aktiv stat, med den begränsningen dock att pension till f. d. beställningshavare på frivillig övergångsstat icke må överstiga lönen vid överföringen till övergångsstat, beräknad med hänsyn till nuvarande levnadskostnadsindex.

I fråga om de *övningslärare vid det statliga undervisningsväsendet*, vilkas pensioner avkortats med hänsyn till att årslönen beräknats på grundval av lägre timantal för vecka än 30, föreslås, att de nya pensionerna skulle avkortas i motsvarande omfattning.

För tjänstemän och — i vissa fall — arbetare, som vid statens övertagande av enskild järnväg eller bandel övergått i statens järnvägars tjänst och som icke varit underkastade statliga pensionsbestämmelser utan kvarstått såsom delägare i enskild pensionsinrättning eller i pensionsinrättning, som övertagits av statens järnvägar i samband med statsinlösen av enskild järnväg eller bandel, skulle det sammanlagda beloppet av *kassapension och fyllnadspension* betraktas som en i förhållande till den ifrågakommande statspensionen avkortad pension. För dem skulle sålunda beräknas en omreglerad pension, innefattande såväl kassapension som fyllnadspension, med samma avkortning av den efter den 1 juli 1947 gällande statspensionen i respektive lönegrad.

Före den 1 juli 1947 utgående *summariska pensioner* och med dem jämställda pensioner enligt kungörelserna 1918: 859, 1934: 585, 1942: 696 och 1944: 502 föreslås förhöjda till belopp, som från och med nämnda dag skola tillämpas enligt de sistnämnda två kungörelserna på sätt förordats i propositionen nr 282. Samordnande av pensionskungörelsernas belopp och folkpension har sålunda icke ansetts böra ske.

De *pensioner, å vilka dyrtidshjälp eller visst procentuellt tillägg beräknas*, föreslås förbättrade med belopp, svarande mot 10 procent av pensionernas grundbelopp. Beträffande sådana övertagna, av *vägdistrikt pensionerade tjänstemän och arbetare*, å vilkas pensioner redan nu utgå rörliga tilläggförmåner i någon form, föreslås, att de erhålla en procentuell förbättring å 10 procent, att de, som nu ej åtnjuta några tilläggförmåner, få komma i åtnjutande av dyrtidshjälp med 25 procent samt att av riksdagen beviljade pensioner åt f. d. anställningshavare vid vägdistriktet, å vilka icke utgå några tilläggförmåner, uppräknas med 10 procent.

I fråga om regleringen av *riksdagspensionerna* föreslås, att de pensioner, vilka beviljats statsanställda tjänstemän eller dessas efterlevande och vilka fastställts till belopp, motsvarande författningsenliga pensioner, eller såsom fyllnad av visst slag till dylika pensioner, omregleras enligt grunderna för reglering av författningsenliga pensioner. — Övriga riksdagspensioner åt tjänstemän och åt efterlevande till dessa skulle förhöjas med 10 procent av pensionernas grundbelopp. Samma förhöjning skulle tillämpas beträffande riksdagspensioner till arbetare. — I sådana fall, då riksdagen beviljat pensioner utan rörliga tilläggförmåner åt f. d. anställningshavare i arbetarställning, huvudsakligen städerskor, skulle endast teknisk omräkning av dessa pensioner ske.

En procentuell förbättring med 10 procent skulle även ske av pensioner till f. d. *daglönare vid marinen* och pensioner enligt kungörelsen den 15 januari 1926 (nr 10) angående förtidspension och avskedsersättning åt *vissa övertaliga civila löntagare vid armén och marinen* ävensom av pensioner enligt 1879 års reglemente för pensionering av flottans och lotsverkets gemenskap.

Pensionerna till de *f. d. befattningshavare vid domänverket, som enligt beslut vid 1933, 1934 och 1937 års riksdagar överförts till indragningsstat*, skulle regleras enligt de grunder, som förordats beträffande *f. d. lönegradsplacerade befattningshavare*.

Beträffande vissa *f. d. anställningshavare vid domänverket med förtidspension* och viss till följd av 1925 års försvarsorganisation övertalig personal vid försvarsväsendet, likaledes med förtidspension, förordas omreglering av förtidspensionerna enligt samma grunder som vid 1946 års reglering.

Beträffande *vissa pensioner, vilka bestämts av Kungl. Maj:t eller av statlig myndighet*, föreslås, att Kungl. Maj:t erhåller riksdagens bemyndigande att besluta om pensionsförhöjning i huvudsaklig överensstämmelse med de allmänna grunderna för förevarande pensionsreglering.

I propositionen framläggas vissa förslag om *enhetliga bestämmelser i fråga om utbetalning av pensioner m. m.*, anslutande sig till föreskrifterna i 1941 års pensionsreglementen.

Sålunda föreslås, att samtliga tjänstepensioner skola utgå t. o. m. den dag, då en månad förflutit från pensionstagarens frånfälle, dock att efter frånfallet utgående pensionsbelopp icke må överstiga 800 kronor. — Barnpensionerna föreslås generellt utgå intill dess barnet fyllt 19 år, varjämte de i 1941 års allmänna familjepensionsreglemente meddelade bestämmelserna angående storleken av barnpensionerna likaledes skulle bli generellt tillämpliga. Samtliga familjepensioner skulle vidare utgå fr. o. m. dagen näst efter den, då befattningshavaren avlidit, t. o. m. utgången av månaden näst efter den, under vilken pensionstagaren avlider.

Genom den i förevarande proposition förordade pensionsregleringen skulle pensionsnivån komma att avvägas efter det levnadskostnadsläge, som svarar mot de nya lönernas grundbelopp, eller ungefär levnadskostnadsstalet 140 på 1935 års indexskala. På grund härav skulle å de omreglerade pensionerna komma att beräknas rörligt tillägg enligt de nya grunderna.

Där inom ramen av den förevarande pensionsregleringen eller i anslutning till densamma pensioner icke skola fastställas med beaktande av de från och med den 1 juli 1947 gällande pensionsunderlagen, föreslås att *teknisk uppräkning* likväl i allmänhet skall verkställas till den pensionsnivå, som svarar mot levnadskostnadsstalet 140 i 1935 års indexserie.

Å samtliga pensioner skulle således utgå rörligt tillägg efter enhetliga grunder.

I propositionen framhålles, att den omfattning, vari förslaget skall genomföras beträffande riksdagspensioner och andra icke reglementsbestämda pensioner, torde få bestämmas av Kungl. Maj:t med beaktande av konsekvenserna beträffande varje pensionstagargrupp. Det borde få ankomma på Kungl. Maj:t att efter riksdagens prövning av förslagets huvudgrunder meddela erforderliga bestämmelser angående pensionsförbättringens genomfö-

rande och därvid besluta om de jämkningar beträffande pensionsförbättringens omfattning och storlek för vissa pensionstagare eller grupper av pensionstagare, som kunde finnas påkallade och förenliga med berörda huvudgrunder. Jämväl i fråga om den tekniska uppräkningsen borde Kungl. Maj:t erhålla riksdagens bemyndigande att vidtaga erforderliga författningsändringar och de åtgärder i övrigt, som kunde befinnas erforderliga.

Pensionsregleringen skulle genomföras i samband med att de nya löne- och pensionsbestämmelserna sätts i kraft, eller alltså den 1 juli 1947. Det framhålles emellertid, att omräkningen till de nya högre beloppen i sin helhet icke torde kunna ha medhunnits förrän omkring den 1 januari 1948.

Kostnaderna för den förordade regleringen av äldre, nyare och nyaste tjänste- och familjepensioner, vilkas antal uppskattas till 38 000, ha beräknats till 39 milj. kronor. Av detta belopp hänföra sig 30 milj. kronor till regleringen av tjänstepensionerna och 9 milj. kronor till regleringen av familjepensionerna.

Avvecklingen av kostnadsökningen kommer att ske relativt snabbt. Detta sammanhänger till viss del med pensionärsavgången till följd av dödsfall men är framför allt beroende av den minskning av pensionsbeloppen, som sammanhänger med att tjänstepensionärerna uppnå 67 års ålder och tjänstepensionerna därvid minskas med på visst sätt mot folkpensionerna svarande belopp. Kostnadsminskningen enbart av sistnämnda anledning kan efter fem års tillämpning beräknas uppgå till omkring 9 milj. kronor för år.

Erforderliga anslag under riksstatsens tolfte och fjortonde huvudtitlar ha av Kungl. Maj:t äskats med belopp, som inledningsvis angivits, varvid förutsatts att motsvarande pensionsreglering kommer att genomföras beträffande riksdagens verk.

Enligt det föreliggande förslaget skola samtliga pensioner till f. d. befattningshavare i statens tjänst samt med dem jämställda f. d. befattningshavare inom det kommunala undervisningsväsendet m. m. i princip förhöjas till pensionsnivån enligt de nya pensionsreglementen, vilka vid bifall till utskottets utlåtande nr 45 komma att träda i kraft den 1 juli 1947. Ifrågavarande pensioner — äldre, nyare och nyaste — skulle alltså uppbringas till samma storlek som de enligt de nya reglementena utgående pensionerna. Äldre och nyare pensioner ha genom omregleringar åren 1943, 1944 och 1946 beträffande lönegrader till och med den 12:e ställts i paritet med nyaste pensioner, medan beträffande övriga pensioner en partiell utjämning kommit till stånd. Genom den nu föreslagna pensionsregleringen vinnes över hela linjen, såväl i tjänste- som i familjepensionshänseende, full likställighet för samtliga pensionstagare, oavsett när avgången ur tjänst ägt rum. Trots de betydande kostnader, som föranledas av ifrågavarande omläggning, anser sig utskottet böra biträda Kungl. Maj:ts förslag, vilket — samtidigt som det åstadkommer önskvärd enhetlighet och förenkling på pen-

Utskottet.

sionsväsendets område — tillgodoser ett sedan länge framfört rättvisekrav från pensionstagarnas sida.

För de pensioner, som i enlighet med propositionen skola uppbringas till nivån för de från och med den 1 juli 1947 utgående pensionerna, komma att gälla samma regler för samordning med folkpension, som skola tillämpas enligt 1947 års allmänna tjänstepensionsreglemente. Särskilda tjänstepensionsunderlag — s. k. begynnelseunderlag och slutunderlag — skulle alltså gälla före respektive efter 67 års ålder. Slutunderlaget understiger begynnelseunderlaget med 792 kronor. Å andra sidan erhåller pensionstagaren folkpension från pensionsstyrelsen med minst 800 kronor. I motionen I: 341 hemställes om ändring i det nu föreliggande förslaget i syfte att förhindra att »folkpensionen till någon del tages tillbaka» genom avdraget å tjänstepensionen vid uppnådd ålder av 67 år. I anledning härav vill utskottet framhålla, att den föreslagna pensionsregleringen är så konstruerad, att slutunderlaget tillhoppa med folkpensionen genomgående kommer att överstiga nuvarande pension jämte folkpension. Någon skillnad i förevarande avseende mellan redan utgående och blivande pensioner föreligger icke. Motionären har särskilt påpekat, att pensionärer, som redan uppnått 67 års ålder, komma att erhålla begynnelseunderlaget endast under ett halvår, d. v. s. under tiden 1 juli—31 december 1947, under det att en befattningshavare, som framdeles avgår vid exempelvis 60 års ålder, kommer att erhålla samma underlag under sju år. Dylika skiljaktigheter komma i framtiden jämväl att föreligga mellan befattningshavare, som pensioneras vid 67 års ålder (t. ex. hovrättsråd), och andra befattningshavare, för vilka pensionsåldern inträder tidigare. Med hänsyn till de nu påvisade förhållandena finner utskottet icke skäl tillstyrka några åtgärder i motionens syfte.

Beträffande de i propositionen framlagda förslag, som avse pensionsregleringens omfattning och tillämpning i vissa fall ävensom särskilda regler i fråga om storleken av pensionsförbättringen för vissa pensionärsgrupper, har utskottet i huvudsak kunnat ansluta sig till förslagen. Vissa jämkningar i Kungl. Maj:ts förslag har utskottet emellertid, på sätt framgår av det följande, funnit påkallade. Flertalet av de motioner, som utskottet i detta sammanhang behandlar, ha väckts vid början av riksdagen — alltså innan propositionen framlades — och torde väsentligen bli tillgodosedda vid bifall till propositionen.

Vad angår det i motionerna I: 198 och II: 238 framställda yrkandet om provisoriskt pensionstillägg under budgetåret 1947/48 torde detta yrkande med hänsyn till de betydande förbättringar för de statliga pensionstagarna, som ernås genom det föreliggande förslaget, få anses vara tillgodosett genom propositionen. Ett bifall till det i samma motioner framförda förslaget om provisoriskt pensionstillägg för budgetåret 1946/47 skulle medföra en betydande kostnad utöver den, som Kungl. Maj:ts förslag innebär. Utskottet kan för sin del icke förorda en dylik kostnadsökning.

Såsom framgår av den inledningsvis å s. 3 lämnade redogörelsen för pensionsregleringens omfattning, inbegripas i densamma utöver de direkt statsanställda och därmed jämförliga pensionärsgrupperna även f. d. befattningshavare vid bl. a. hushållningssällskapen, i den mån de icke komma att omfattas av den i propositionen nr 284 föreslagna pensionsregleringen. Det i motionerna I: 202 och II: 166 väckta förslaget om pensionsförbättring åt ifrågavarande pensionärer påkallar vid sådant förhållande icke särskild åtgärd från riksdagens sida.

Beträffande den lönegrad, efter vilken den omreglerade pensionen skall bestämmas för sådana kvinnliga tjänstemän, vilkas pensionsunderlag med hänsyn till att de intill den 1 juli 1939 icke ägt vinna uppflyttning till slutlöneklassen fastställts efter pensionsunderlagen för män i närmast lägre lönegrad, föreslås i propositionen, att sistnämnda lägre lönegrad skall tillämpas. I motionerna I: 340 och II: 501 har i anledning härav yrkats, att vid ifrågavarande omreglering pensionerna till nämnda kvinnliga befattningshavare måtte beräknas efter pensionsunderlaget i den innehavda befattningens lönegrad. Med hänsyn till de principer, som ligga till grund för pensionsregleringen, finner utskottet det framställda yrkandet vara värt beaktande. I avsaknad av närmare utredning beträffande kostnaderna för här avsedda pensionsförbättring anser sig utskottet emellertid icke kunna tillstyrka bifall till motionerna. Utskottet förutsätter, att den väckta frågan göres till föremål för undersökning genom Kungl. Maj:ts försorg och att Kungl. Maj:t, därest undersökningen därtill giver anledning, för 1948 års riksdag framlägger förslag i ämnet.

I motionerna I: 149 och II: 241 har yrkats, att lots, lotsförman och överlots samt lokeldare och lokförare, som avgått med tjänstepension före den 1 juli 1939, skola i pensionshänseende likställas med efter nämnda tidpunkt avgången personal av nämnda kategorier. För sistnämnda personal tillämpas pensionsunderlag, som beträffande lotspersonalen ligga två lönegrader och för lokpersonalen en lönegrad högre än de lönegrader, vederbörande befattningar tillhöra enligt avlöningsreglementet. Motionärernas förslag åsyftar en retroaktiv tillämpning av ifrågavarande särbestämmelser på redan avgången personal. Då förslaget är förenligt med principerna för den i propositionen föreslagna nya pensionsregleringen, synes intet vara att erinra mot bifall till detsamma, helst som liknande förbättring kommit arbetarpersonalen till del i samband med tidigare pensionsregleringar. Det bör ankomma på Kungl. Maj:t att i enlighet härmed meddela bestämmelser angående omreglering av pensionerna till här ifrågavarande lots- och lokpersonal.

Den föreliggande propositionen anger icke, efter vilka grunder regleringen av pensionerna till reservstatspersonalen skall ske. För närvarande finnas ett flertal kategorier pensionsavgångna f. d. reservstatsofficerare och reservstatsunderofficerare, vilka åtnjuta pension enligt antingen 1915 års

reservstatsförordningar, 1936 års reservstatsförordningar eller 1941 års allmänna tjänste- och familjepensionsreglementen (kung. 505/1943). Ifrågavarande f. d. beställningshavare åtnjuta alltså pensioner efter äldre, nyare eller nyaste grunder. Den nya löneregleringen för statstjänstemän omfattar emellertid icke reservstatspersonalen och till följd härav komma 1947 års allmänna tjänste- och familjepensionsreglementen icke att bli tillämpliga å densamma. Emellertid synes det skäligt, att de äldre och nyare reservstatspensionerna i förevarande sammanhang uppbringas till nivån för de nyaste pensionerna, varigenom en enhetlig pensionsnivå skulle bli rådande jämväl för reservstatspersonalen. Föreskrifter härom torde böra meddelas av Kungl. Maj:t.

Enligt propositionen skulle de pensioner, vilka utgå till vissa f. d. icke statliga anställningshavare och å vilka beräknas dyrtidshjälp, regleras efter särskilda grunder, innebärande att pensionernas grundbelopp skulle förhöjas med 10 procent. I motionerna I:199 och II:240 har yrkats, att ifrågavarande av staten övertagna enskilda järnvägars pensionärer måtte få sina pensioner omreglerade så, att full likställighet med motsvarande pensionärer vid statens järnvägar ernås. Såsom i propositionen framhålles, hava här avsedda f. d. anställningshavare tjänstgjort i anställningar, som ofta icke kunna jämföras med bestämda statliga tjänster, varjämte en omreglering enligt de statliga grunderna skulle medföra en betydande kostnadsökning och vittgående konsekvenser. Med hänsyn härtill och till den förbättring av pensionsförmånerna, som i allt fall komma dessa pensionsstagare till del, finner sig utskottet icke kunna tillstyrka längre gående pensionsförhöjning än den av Kungl. Maj:t föreslagna. Erinras må därjämte, att ifrågavarande pensionärer vid 67 års ålder komma i åtnjutande av oavkortad folkpension. I motionerna framhålles emellertid, att bland pensionärerna finnas vissa smärre grupper med särskilt låga pensioner. Utskottet är icke i tillfälle att bedöma, huruvida och i vad mån en ytterligare förbättring utöver den av Kungl. Maj:t föreslagna i dessa fall kan anses skälig. Därest Kungl. Maj:t efter utredning skulle finna en dylik förbättring påkallad, torde Kungl. Maj:t icke underlåta att för riksdagen framlägga förslag i ämnet.

I samband med den föreslagna pensionsregleringen har Kungl. Maj:t i anslutning till av 1945 års riksdag framställda önskemål om en förenkling av pensionslagstiftningen framlagt förslag om enhetliga utbetalningsbestämmelser. Utskottet får för sin del tillstyrka dessa förslag, vilka äro ägnade att avsevärt förenkla tillämpningen av pensionsbestämmelserna för de utbetalande myndigheterna. I motionerna I:200 och II:239 fästes uppmärksamheten på att den av 1946 års riksdag beslutade förhöjningen av äldre och nyare pensioner utbetalts till pensionärerna avsevärd tid efter den 1 juli 1946, då regleringen trädde i kraft. Enligt motionärernas uppfattning skulle sådant dröjsmål kunna undvikas, om utbetalningen ombesörjdes av en och samma myndighet. Då frågan om en centralisering av pensionsväsendet

för närvarande utredes av särskilda sakkunniga (1944 års pensionsutredning), torde motionerna icke böra föranleda någon riksdagens åtgärd.

Utskottet tillstyrker det förslag till teknisk omräkning i vissa fall av pensionerna, som innefattas i den föreliggande propositionen. Även i övrigt har utskottet ej funnit anledning till erinran eller särskilt uttalande beträffande de i propositionen framlagda förslag, som icke blivit av utskottet ovan berörda. Utskottet förordar jämväl, att Kungl. Maj:t erhåller det begärda bemyndigandet att meddela erforderliga bestämmelser beträffande pensionsregleringens genomförande i huvudsaklig överensstämmelse med det föreliggande förslaget huvudgrunder, dock med iakttagande av de av utskottet ovan förordade jämkningarna.

Pensionsregleringen torde, såsom Kungl. Maj:t föreslagit, böra träda i kraft den 1 juli 1947.

Åberopande det anförda hemställer utskottet,

1) att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande proposition samt motionerna I: 149 och II: 241, må

d e l s bemyndiga Kungl. Maj:t att i huvudsaklig överensstämmelse med vad i det föregående förordats meddela bestämmelser angående omreglering av vissa tjänste- och familjepensioner m. m.;

d e l s o c k å driftbudgeten för budgetåret 1947/48 såsom *förslagsanslag* anvisa

under tolfte huvudtiteln:

till *Reglering av tjänste- och familjepensioner vid det statliga pensionsväsendet m. m.* 24 500 000 kronor;

till *Reglering av tjänste- och familjepensioner vid det statsunderstödda pensionsväsendet m. m.* 24 000 000 kronor;

under fjortonde huvudtiteln:

till *Pensioner åt f. d. befattningshavare m. fl.* 140 000 kronor;

till *Pensioner åt efterlevande till befattningshavare* 40 000 kronor; samt

2) att motionerna I: 341, I: 198 och II: 238, I: 202 och II: 166, I: 340 och II: 501, I: 199 och II: 240 samt I: 200 och II: 239, i den mån desamma ej kunna anses besvarade genom vad utskottet under 1) hemställt, icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 19 juni 1947.

På bankoutskottets vägnar:

HARALD ÅKERBERG.

Närvarande:

från första kammaren: herrar Åkerberg, Andersson i Rossvik*, Sundvik*, Friggeråker, Leander*, Edin*, Andersson i Tidaholm och Annér;

från andra kammaren: herrar Svedman, Andersson i Munkaljungby, Fröderberg, Sundberg, Svensson i Alingsås*, Persson i Norrby och fru Humla.

---

* Ej närvarande vid justeringen.